

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 96.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorči-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošt. hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, sreda 25. avgusta 1937

Cena posamezni
številki din 1'50

Težave našega izvoza

Leto za letom se ponavlja ista pesem, da pričetek vsake izvozne sezone spremljajo težave izvoznikov o ovirah, ki se delajo našemu izvozu. Te ovire so najraznovrstnejše, deloma zunanje, v prav znatni meri pa tudi notranje.

Zunanje ovire bi mogli vsaj v znatni meri preprečiti ali vsaj omiliti, notranje pa bi mogli tudi popolnoma preprečiti, če bi seveda delali naši izvoz urejajoči činitelji tako, kakor jim neprestano svetujejo in predlagajo naši izvozniki. Toda njih predlogi se žal ne upoštevajo in posledica tega je, da nam izvoz ne donaja tega, kar bi nam moral dajati.

Za našo državo in zlasti za vse kmetstvo prebivalstvo pa je izvoz odločilne važnosti. Mi moramo in tudi resnično pridelamo več, kakor moremo sami potrošiti. Ze zato je izvoz edina rešitev. Če ni izvoza, nam morajo pridelki zginiti, kmetovalec pa dobi za svoje pridelke tako slabo ceno, da mora gospodarsko propasti. To se je tudi zgodilo, kakor priča žalostno poglavje o kmetijskih dolgovih, ki smo ga skušali rešiti na način, ki se more le težko zagovarjati. Rešitev za kmetovalca je le v tem, da imajo njegovi pridelki dobro ceno, ta pa je zopet dosegljiva le z izvozom. Če je res prvi cilj naše državne gospodarske politike, da se pomaga kmetovalcu, potem bi morala biti tudi prva naloga te politike, da zagotovi lahek in nemoten izvoz deželnih pridelkov, a tudi vsega drugega blaga. Kako pa se ta naloga zanemarija, smo podrobno pokazali v svojem poročilu o letošnjem izvozu jabolk. Predvsem iz notranjih razlogov, torej po naši lastni krivdi, bo tudi letošnji izvoz jabolk slab, da ne bosta prišla na svoj račun ne kmetovalec-proizvodnik in ne trgovec-izvoznik.

A tudi izvoz žitaric se ne razvija gladko, čeprav vlada pri nas že nekaj let žitni režim. Toda tudi proti temu režimu se čujejo stalno pritožbe in ni mogoče reči, da bi bile vse te tožbe neupravičene. Čuli smo celo pritožbe, da se pri izvozu žita naši domači trgovci zapostavljajo v korist tujih.

In koliko pritožb smo slišali zaradi ovir, ki se delajo našemu lesnemu izvozu. Nad 30 konkretnih zahtev so navedli lesni trgovci na svojem velikem zborovanju v Ljubljani, toda uslišana ni bila niti ena teh zahtev. Brez učinka je ostala zahteva, da se uradni tečaj deviz izenačijo z dejanskimi, ni bila izvedena zahteva, da se znižajo prevozne tarife, neuslišane so ostale zahteve po znižanju davčnih bremen, ki so naložene na les, po zboljanju morskih zvez, po preskrbi cenjenih kreditov za izvoznike itd. Vse te zahteve so ostale neizpolnjene in naš lesni izvoz bi se danes počival, če ne bi vojne priprave raznih držav tako silno dvignile povpraševanja po lesu.

Vse to dokazuje, da so naši izvozniki ne samo prepuščeni samim sebi in da morajo čisto z lastno močjo najti sredstva in pota, da vendarle še morejo nekako izvažati blago, da pa morajo pri tem premagovati velikanske ovire in tudi takšne, ki bi se z lahkoto odpravile. Vse naše gospodarstvo pa

pri tem silno trpi, ker je izvoz glavna naša aktivna postavka v naši plačilni bilanci.

Zato je ne le skrajni čas, temveč že čisto neoprostljivo, če ne odpravimo prav vseh ovir našemu izvozu. Predlogi, ki jih predlagajo naši izvozniki na podlagi izkušenj, se morajo začeti upoštevati in izvajati. Ne gre, da so mnenja le teoretično podkovanih birokratov bolj odločilna, ko dokazane izkuš-

nje praktičnih gospodarskih ljudi. Če že imamo birokratično organizirane institucije za dvig našega izvoza, potem morajo delovati po direktivah praktičnih izvoznikov, ne pa da si prisvajajo te institucije same odločilno besedo ne glede na želje in predloge izvoznikov.

Zato je potrebno, da dobe naši izvozniki pri vseh institucijah in uradih, ki urejujejo izvoz, soodločilno besedo, da bodo vsi ukrepi

za dvig izvoza skladni in se tudi ujemali s prizadevanji izvoznikov. Danes tega ni in zato moramo vsako leto konstatirati, kako trpi naš izvoz in kako se zapravlja narodni dohodek, ker velevažno vprašanje izvoza še ni rešeno. Morda ni kmalu vprašanja, ki bi bilo za vse naše gospodarstvo tako važno, kakor je vprašanje izvoza. Tem bolj se mora obžalovati, če to vprašanje še vedno ni rešeno!

pravi to, da bodo morali uspešnejši izvozniki kriti primanjkljaj manj uspešnih. Celih 15 milijonov din bodo morali plačati na leto, toliko se namreč ceni donos novih pristojbin, za kritje primanjkljaja deficitnega izvoza.

Prav žal nam je, da se s takšnim načinom kritja primanjkljaja ne moremo strinjati. Izvoz vseh predmetov se mora danes boriti z zelo ostro tujo konkurenco in se je zaradi tega dobiček izvoznikov že reducirail na minimum. Kako pride sedaj izvoznik, ki še ima nekaj dobička, do tega, da mora biti še ob tisti dobiček, ki mu je kljub tuji konkurenci še ostal, ker je bil drug izvoz deficiten? Prav lahko se tako zgodi, da bo zaradi te nove obremenitve postal deficiten tudi marsikateri izvoznik, ki je bil dosedaj aktiven. Končni efekt vse te nove pristojbine more zato biti ta, da se bo zmanjšal izvoz v tiste kraje, kamor se je še izplačal, a da se bo povečal v kraje, v katere se sploh ni več izplačal. Res ne moremo razumeti, kakšen dobiček bi bil od tega, da pospešujemo manj rentabilen izvoz na škodo bolj rentabilnega. Sicer je res lepo, če en izvoznik pomaga drugemu, toda ta pomoč ne sme iti predaleč. Kakor pa se z novimi pristojbinami diktira sedaj ta pomoč, to pa gre predaleč, ker ogroža tudi doslej še nekako rentabilni izvoz.

Popolnoma v redu je, če bi država s posebnimi premijami pospeševala izvoz tudi v kraje, v katere je sedaj iz katerega koli razloga nemogoč. Toda te premije naj se plačujejo iz vsedravnih sredstev, ne pa da se naprtijo posameznikom, ki jih verjetno ne bodo mogli prenesti. Saj bo na vse zadnje od tega novega izvoza imele korist vsa država!

Mnogo se pri nas govori o pospeševanju izvoza, tem manj pa se v resnici stori za večji izvoz. Nasprotno se dogaja le preprosto, da se izvoz z raznimi predpisi, previsokimi tarifami in raznimi pristojbinami celo ovira in bojimo se, da spada v to vrsto »pospeševanja« tudi najnovejša pristojbina za izvoz živine v Italijo.

Za okrepitev trgovinskih zvez s Poljsko

V nedeljo je bila v Beogradu letna skupščina jugoslovansko-poljskega gospodarskega komiteja za pospeševanje trgovinskih zvez med obema državama. Ta komite, ki je bil ustanovljen pred par leti, je mnogo doprinesel k zboljanju trgovinskega prometa med Jugoslavijo in Poljsko, saj se je ta dvignil od par milijonov na nad 50 milijonov din letno. Še lani je znašal naš izvoz v Poljsko 8 milijonov 846.000 zlotov, uvoz iz Poljske pa 7.972.000 zlotov.

Komite je uspešno pospeševal medsebojne stike naših in poljskih izvoznikov, vršil propagando, podpiral turistični promet s prirejanjem predavanj, knjig in brošur, kakor tudi s tem, da je organiziral sodelovanje poljskih gospodarstvenikov na naših velesejmih in obratno. Na nedeljski skupščini je bila izvoljena ponovno stara uprava, ki ji načeluje Damjan Branković.

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“

Novi državni proračun in gospodarstvo

Neodložljive potrebe se morajo upoštevati že v novem proračunu

Sedaj se sestavljajo predlogi za novi državni proračun in v kratkem bodo tudi že predloženi finančnemu ministru. Finančni minister, ki mora čuvati nad tem, da se ohrani proračunsko ravnovesje med izdatki in dohodki, želi seveda, da novi proračunski predlogi čim manj obremenjujejo državno blagajno. Zato se ni čuditi, če opozarja vse podrejene organe, da predlagajo čim manj ali sploh nobenih novih investicij. Pričakovati je, da bodo mnogi državni uradi sprejeli to naročilo finančnega ministra ali bolj dobesedno, kakor to pričakuje finančni minister sam in da bodo smatrali za svojo dolžnost, da bodo od njih predlagani predlogi nižji, in morda celo znatno nižji od lanskim. Zato mnogi uradi ne bodo predlagali niti onih izdatkov, za katere so prepričani, da so nujno potrebni in da bi moglo biti tudi vsemu državnemu gospodarstvu v škodo, če se ti izdatki ne bi storili. Strah pa, da ne bi dokazali v zadostni meri svoje vnetosti, bo močnejši tudi kakor oziri na nujne potrebe gospodarstva.

Zato je potrebno, da posežejo tu vmes naši poslanci in senatorji in da pravočasno opozore na vsa ona neodložljiva in nujna vprašanja, ki se morajo začeti reševati že z novim proračunom. Če ni za ta vprašanja dovolj kritja v rednem proračunu, potem je treba skrbeti, da se postavijo primerni zneski v izrednem proračunu. Nikakor pa se ne sme dogajati, da bi se še nadalje s praznim izgovorom o nujnosti varčevanja odlagala rešitev teh vprašanj še nadalje.

Kajti brezdvomno je, da se z odlaganjem teh vprašanj dela občutna gospodarska škoda in da se z njimi naravnost zapravlja narodno premoženje. Če se n. pr. ne uredi naše cestno vprašanje, če se ne modernizirajo vsaj glavne arterije avtomobilskega prometa, potem mora nujno zaradi tega nazadovati tujski promet in s tem tudi dotok deviz v državo. In čim pozneje bomo zgradili železnico iz Slovenije na Sušak, tem dalje bomo plačevali stotomilijonski tribut Reki in Trstu. Zelo napačno je, če se gleda na vprašanje investicij le s stališča trenutne ohranitve proračunskega ravnovesja, temveč treba je gledati tudi na rentabilnost investicij. Zaradi trenutnih izdatkov opuščati rentabilne investicije pač ni v skladu z načeli dobrega gospodarstva. Zakaj vsaka rentabilna investicija povečuje državne dohodke direktno, poleg tega pa z zaposlitvijo novih ljudi in požitvijo narodnega gospodarstva tudi indirektno.

Tu bi poleg raznih investicij za zboljšanje cestnega omrežja in železniškega prometa omenili še zlasti investicije poštne ministarstva. Če bi se n. pr. telefonske centrale okrepile v vseh večjih mestih tako, da bi mogla poštna uprava sprejeti vse nove telefonske naročnike in da centrale le ne bi bile preobremenjene, potem bi se silno dvignili dohodki pošte in investicije bi bile v kratkem plačane ter potem letno donašale pošte lepe nove dohodke. Če bi se kabel Maribor—Beograd položil že pred leti, bi bil ta danes v glavnem že amortiziran, število telefonskih naročnikov pa bi se tako dvignilo, da bi mogla poštna uprava že misliti na nove rentabilne investicije.

Pri nas pa moramo žalibog konstatirati, da se rentabilne investicije zanemarijajo, da pa se vedno najde denar tudi za drage in čisto nerentabilne investicije v vzhodnih in južnih krajih. Ta vseskozi negospodarska in absolutno napačna politika pa se zakriva z raznimi izgovori, ki so bili v prvih povojnih časih še umljivi, ki pa so danes le dokaz neenakopravnosti vseh pokrajin. Tako so tudi s političnega stališča ti izgovori nesprejemljivi, ker kompromitirajo državno misel, ki se more razvijati le na strogem izvajanju načela popolne enakopravnosti vseh pokrajin. Ena najodločnejših in prvih nalog naših narodnih zastopnikov je, da to načelo uveljavijo, zlasti pa da ne trpe kršitev tega načela, kadar se pri tem vrhu vsega še lomijo pravila dobrega gospodarstva.

Ali naj bo to pospeševanje izvoza?

Po uredbi o organizaciji Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine z dne 30. marca 1937 je ta upravičen, da pobira od izvoza posameznih predmetov posebne prispevke, s katerimi bi se izravnala izguba, ki bi nastala pri izvozu drugih predmetov. Na podlagi tega pooblastila je sedaj sklenil Zavod za pospeševanje zunanje trgovine, kakor poroča »Jugoslovenski Kurir«, da bo pobiral pri izvozu goveje živine v Italijo posebno pristojbino 200 din od vsake glave živine poleg sedanje takse 20 din za glavo. Od prašičev pa bo pobiral posebno takso v višini 50 din in sedanjo takso po 25 din, torej od vsakega prašiča 75 din, kar pomeni, da bodo naši izvozniki prešičev plačevali

od 50 do 75 din posebne pristojbine za izvoz živine.

Naši izvozniki bodo torej morali plačevati posebno pristojbino, da bodo mogli izvažati živino. — Drugod pospešujejo izvoz živine s posebnimi premijami, pri nas pa morajo plačevati izvozniki posebne premije, da sploh morejo za državo zaslužiti devize. Poleg lesnih izvoznikov in izvoznikov sadja, ki morajo plačevati posebne pristojbine v obliki nižjih tečajev za odstopljene devize, pridejo sedaj še izvozniki živine. Izvoz postaja s tem vedno težji.

Officialno se sicer ta uvedba te posebne pristojbine utemeljuje s tem, da se bo z dohodkom teh novih pristojbin plačeval primanjkljaj pri izvozu manj rentabilnih podjetij. Z drugimi besedami se

Vpisovanje v trgovsko nadaljevalno šolo

Združenje trgovcev v Ljubljani naznanja, da bo vpisovanje v trgovsko nadaljevalno šolo za vse razrede v dneh 2. in 3. septembra t. l., vsakokrat od 9. do 11. ure dopoldne in od 14. do 17. ure popoldne v pisarni Združenja trgovcev. V soboto dne 4. septembra pa od 9. do 11. ure dopoldne. Novinci morajo biti stari 14 let in morajo pri vpisu predložiti zadnje šolsko izpričevalo, zdravniški izvid in učno pogodbo. Za sprejem je treba imeti najmanj dokončano višjo narodno šolo, ali pa tri dovršene razrede srednje ali meščanske šole. Z manjšo predhodno izobrazbo bodo sprejeti le v primeru zadostnega prostora. Novinci, ki so dovršili nižjo srednjo ali meščansko šolo bodo sprejeti v II. razred s pogojem, da položijo naknadno dopolnilni izpit iz knjigovodstva in korespondence I. razreda.

Vsak učenec plača pri vpisu din 500—šolnine, novinci pa poleg te še din 100—vpisnine. Dosedanji učenci predložijo istočasno lanska spričevala. Brez tega ne more biti nihče vpisan.

Popravni izpiti bodo v ponedeljek dne 30. avgusta t. l. ob 14. uri popoldne, naknadni završni izpiti pa v torek dne 31. avgusta v istem času.

Dne 9. septembra t. l. ob 14. uri bo začetek pouka. Podrobneje bo razvidno na šolski deski.

»Službeni list«

kraljevske banske uprave dravske banovine z dne 25. avgusta objavlja: Uredbo z zakonsko močjo o pismeni izdelavi in podpisovanju sodnih odločb v civilnih stvareh, če sta sodnik ali zapisnikar trajno zadržana — Uredbo z zakonsko močjo o pismeni izdelavi in podpisovanju sodb in zapisnikov v kazenskih stvareh, če sta sodnik ali zapisnikar trajno zadržana — Državnim železnicam konkurenčne prevozne proge in razne objave iz »Službenih novin«.

Ljubljanski jesenski velesejem

nam bo zopet pokazal plodove našega dela v vseh panogah gospodarstva in kulturnega udejstvovanja. Ogledalo je vseh naših uspehov, v katerem se zreali trud in uspeh poedincev in društev. Ljubitelji prirode, ki se bavijo z okrasnimi ribicami in cvetlicami, bodo gotovo prijetno presenečeni, ko si bodo ogledali v paviljonu »G« razstavo kluba akvaristov in društva ljubiteljev cvetlic. V raju bajnega rastlinstva se bodo lesketale v lepih akvarijih ribice iz vseh krajev sveta. Zastopani bodo: Rod zobokrasov s svojimi živorodnimi ribicami in to vrste: gupi, mečonoši, gambuze, plat-pecilije in druge v raznih barvnih odtenkih; rod ameriških ostrig z visokim ploščatim, kakor z dragulji posejanim trupom, rod cihlidov, ki mu načeljuje pramenasti jadrač iz Južne Amerike; labirintovci, ki niso odvisni od kisika v vodi ter vsled tega posebno prikladni za akvarije se nam bodo predstavili z vrsto veleperk in beta. Tudi zlatih in domačih rib ne bo manjkalo, poleg tega bodo pa zastopane vse vodne rastline. V lončkih nam pa pokažejo ljubitelji cvetlic raznovrstne in krasne zastopnike bogine Flore. Vsem obiskovalcem bo ostal paviljon »G« s svojimi nepozabnimi vtisi vedno v spominu, saj bo podoben raju.

Misijonsko-etnografska razstava

Slovenski misijonarji prirede letos ob priliki jesenskega ljubljanskega velesejma zopet etnografsko misijonsko razstavo, ki bo posvečena misijonskemu delu slo-

venskih misijonarjev v Indiji. V zadnjem desetletju se je zanimanje za misijonske probleme pri nas razveseljivo močno dvignilo. Pač vedno jasneje čutimo, da je misijonski problem mednarodni kulturni problem, ki je v najožjem razmerju do bodočega razvoja krščanske civilizacije sploh. Letošnja misijonska razstava v okviru jesenskega ljubljanskega velesejma od 1. do 12. septembra nas bo vodila v Indijo. Indija je ime, ki ga

pogosto srečamo v časopisu in ki često pripravljata mučne skrbi evropskim politikom in diplomatom. Še včeraj takorekoč je gledala Evropa na narode te obširne pokrajine z varuškim očesom, danes že razmišlja o indijski nevarnosti. Kje je nevarnost! Ali mar v osvoboditvi izpod evropske nadvlade in v narodni samostojnosti? Vse večja nevarnost je v tem, da lahko tamkajšnji narodi radi nepoznanja vrednot krščanske civilizacije za-

padejo socialnim in kulturnim zabodam boljševisma ali intransigentnega nacionalizma. Tu čakajo krščanske narode silne naloge, ki jim morejo biti kos le s postoterenjano podporo krščanskega misijoniranja. Misijonska in etnografska razstava, ki jo bomo imeli na letošnjem ljubljanskem velesejmu, bo skušala vsaj skromno pripomoči, da bomo tudi probleme probujajočih se narodov Indije boljše spoznali.

Namesto besed potrebujemo dejani!

Pod tem naslovom je objavil »Zanatlija«, glasilo državnega saveza obrtnikov, uvodnik, ki ga zaradi njegove aktualnosti prinašamo v naslednjem:

V naših organiziranih obrtniških vrstah je prišla v navado pogrešena in škodljiva praksa, da se veliko več govori, kakor pa dela. Na vsak korak lahko slišimo najrazličnejša mnenja in kritike tujega dela, toda te kritike pogrešajo konkretne in praktične forme. Tak način razpravljanja je postal že prava bolezen, ki je nikakor ne moremo prebleti.

Če pazljivo spremljamo delo in življenje naših organizacij, vidimo, da tisti, ki največ delajo, najmanj govore, tisti pa, ki najmanj delajo, govore največ in ne najdejo nikoli dovolj napak. Nikakor ne moremo zanikati koristnosti kritike, ker ta sproti popravlja ljudi, ki resno delajo in ki se v svojem delu tu pa tam nujno morajo motiti. Kritika mora biti vedno iskrena, dobronamerna in voljna se vsak hip sama lotiti dela. Toda naša kritika je vedno nekam pasivno opozicijska. Tako približno ravna tudi vsi politični opozicionalci v svojem odnosu do tistih, ki so na oblasti. Če si že od politične borbe za oblast lahko obetamo kakšnih posebnih dobrin, se teh v gospodarskem življenju ne moremo nadejati. Vsakdo, ki hoče delati za našo stvar, pa naj bo že na kakršnem koli položaju, ve, da pričakujemo od njega osebnih žrtev in samopremagovanja in da ne more računati na nikakršne osebne koristi ali izjemne privilegije. Naše delo temelji na stanovski zavesti in idealnih težnjah, ki vidijo osebne koristi le v prospehu celote. V tem je ravno moralna moč našega pokreta, ki ga vodi in krepi po zapletenih potih današnjega življenja.

Tisto, kar govorimo o svojih zablodah in slabostih, ni osebno, prav pa je, če razumejo ljudje to stvar tudi osebno, da bi se tembolj zavedli in iznebili svojih slabosti. Kadar vidimo, da nekaj ni v redu in bi to hote zamolčali, bi se sami posluževali te usodne prakse, proti kateri se moramo boriti. Zato naše kritike ne sme nihče smatrati za žaljivo, marveč za bratsko, tovariško in dobronamerno.

V kratkih potezah bomo skušali pokazati na glavne pobude, ki nas navajajo k temu, da bi zahtevali od vsakogar dejanj mesto besed. Vsi vemo, kakšen je danes položaj obrtniškega stanu v naši državi, s kakšnimi težavami se mora boriti naš obrtniški pokret, če hoče ohraniti tisto, kar smo v težki borbi ustvarili, da bi tako omogočili našemu stanu kolikor toliko pravično in znosno življenje. Pred nami je cela vrsta nerešenih vprašanj. Življenje postaja vsak dan težje in terja od nas, da rešimo ta vprašanja. Naš pokret se nahaja pred težkimi in resnimi nalogami, ki zahtevajo od nas največjih naporov in žrtev. Bolj kakor kdaj prej nam je potrebna popolna sloga, popolno edinstvo vseh naših moči, enotno vodstvo, enotna akcija, najvišja stanovska zavest, volja in vztrajnost, ki nam bo šele omogočila, da vzdržimo v začetni in enaki borbi, da obvladamo in premagamo vse težave in ovire.

Največje vprašanje pa je, če je naš pokret danes docela sposoben za takšne podvige. Bodimo si iskreni! Ni še vse v redu v našem gibanju. Veliko bolnih točk je še v našem pokretu. Veliko nedostatkov in vrzeli je celo v našem notranjem, organiziranem življenju. Ogromno število obrtniških mojstrov je še izven naše organizacije. Veliko število organiziranih članov pa ne izpolnjuje svojih dolžnosti tako, kakor bi bilo treba. Mnoge organizacije so nedelavne in ne vrše svojih višjih obveznosti. Veliko strokovnih sekcij vodi svojestavno politiko. Povrh vsega še nismo dosegli prave in popolne akcijske enotnosti med glavnim savezom in pa med posameznimi podsavezi. Skratka, naš stanovski organizem je še vedno bolan in potrebuje nagle in uspešne pomoči, če se hoče usposobiti za krepko življenje in velika dela. Vsega tega pa ne bo, in tudi ne bo mogel ozdraviti nihče drugi, kakor pa mi sami. Čim prej dosegemo to, tem bolje za nas. Vsako oklevanje in nadaljevanje stare prakse pa nas bo vse ugonobilo.

Mislimo, da je sedaj dovolj jasno, zakaj tako odločno nastopamo proti praznemu in neplodnemu besedičenju in zahtevamo namesto besed konkretnih dejanj. Nenadoma in brezpogojno moramo odstraniti v naših organiziranih

vrstah vse osebne in medsebojne nestrpnosti. To zahtevamo danes od vseh in vsakogar brez razlike. Splošne interese našega stanu in našega pokreta moramo dvigniti nad vse osebne in sebične interese in težnje. Začeti moramo pravo tekmo v delu in ustvarjanju. V tej tekmi mora vsak zaveden član našega gibanja aktivno sodelovati. Ne sme biti samo nekakšen funkcionar, funkcionar je lahko vsak član našega pokreta, ki za tem stremi. V našem pokretu in njegovih številnih organizacijah ter sekcijah, pa tudi na neizmernem območju življenja, kjer je še na tisoče nebrzihih in neorganiziranih obrtnikov, vsakdo bo našel široko polje za udejstvovanje. V tem pogledu ne moremo poznati nikakršnih izgovorov.

Skrajni čas je, da, dvanaesta ura je odbila, da se vsakdo zdravi iz svojega negibnega spanja ter pozabi na prazne besede in neplodne kritike. Vsakdo se mora resno lotiti dela v blagor svojega stanu in za uspeh svojega obrtniškega pokreta. Naj nihče nikar ne misli, da bo šlo brez njega in brez njegovega sodelovanja. Prav vsak nam je danes potreben in dragoceno nam je sleherni delo, pa naj ga vrši še tako neznan in nepopačen član našega gibanja.

Odvzimo besede in lotimo se dela!

Narodna banka je začasno ukinila terminske posle z markami

Kakor poroča »Jugoslovanski Kurir«, je Narodna banka začasno ukinila terminske posle s čeki nemških klirinških mark.

Ta okrožnica se glasi: »V zvezi s cirkularjem od 10. avgusta, po katerem se morajo klirinški čeki na marke realizirati s prodajo na domačih borzah najkasneje v 15. dneh, vas obveščamo, da se ta obvezna prodaja mark v označenem roku ne nanaša samo na čeke, ki jih prejmejo izvozniki, temveč tudi na nemške marke, ki jih imajo denarni zavodi in ostale ustanove na račun čekovnih mark pri centrali in pri podružnicah Narodne banke. Vsi denarni zavodi, ki so si ustvarili rezerve v markah, so dolžni te rezerve likvidirati s prodajo na borzi v roku 15. dni od današnjega dne, izvzemši one zneške marke, za katere so že napravljene zaključki z našimi uvozniki. Obveščamo vas istočasno, da se do nadaljnje odločbe ukine terminsko poslovanje s klirinškimi markami, ki je bilo dovoljeno z našim cirkularjem od 3. januarja 1936 in poznejšimi navodili. Pri tem je treba terminske zaključke čekovnih mark likvidirati ob rokih zapadlosti. Narodna banka pa bo na utemeljene prošnje uvoznikov še nadalje odobrvala predplačila po prejšnjih navodilih in po jugoslovansko-nemškem kliringu. Pri tej priliki še poudarjamo, da velja 15 dnevni prodajni rok za nemške marke (od dneva izdaje čekov) samo za čeke, ki so bili izdani z 10. avgustom. Za čeke, ki so jih izvozniki prejeli pred tem dnem, pa se 15 dnevni

rok za obvezno prodajo na domačih borzah računa od 10. avgusta.«

Ta ukrep je izzval v naših gospodarskih krogih veliko nezadovoljstvo. Ukinjenje terminske kupčije bi vzele izvoznikom možnost, da si zagotovijo tečaj pri izvozu, ker bi ne mogli več kalkulirati na trdni podlagi in bi morali zaradi tečajnega rizika kupovati blago za izvoz v Nemčijo po nižjih cenah.

Narodna banka vzroka svojega ukrepa ni obrazložila, nekateri trde, da zaradi preprečevanja špekulacije s klirinško marko in zaradi tega, da se prepreči dvig marke proti dinarju. Kar se tiče špekulacije, pravi »Jugoslovanski Kurir«, o tem ne more biti govora. Banke ne smejo špekulirati z markami in je to najstrožje prepovedano po deviznih predpisih. Skok marke do neke določene višine pa se je moral pričakovati, ker je izvoz v Nemčijo omejen. Narodna banka je že poskušala preprečiti skok marke in je notirala marka večkrat čez 13 din, pa je takoj intervenirala Narodna banka. Medtem ko Narodna banka sama pritiska na dinar proti angleškemu funtu, hoče obdržati čvrst tečaj dinarja proti marki.

Vsekakor je ta odločba Narodne banke škodljiva tako za izvoznike, kot tudi za uvoznike in more imeti za posledico, da se še bolj zaustavi izvoz v Nemčijo, uvoz iz Nemčije pa znatno zmanjša.

V borznih krogih smatrajo, da je sedaj v prometu največ 4 do 5 milijonov mark, medtem ko je bilo pozimi in spomladi v prometu nad 15 milijonov mark.

Politične vesti

Za konferenco Male zveze v Sinaju, ki bo 30. in 31. avgusta, je vse pripravljeno. Češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta pride v Sinajo že 29. avgusta zvečer, jugoslovanski ministrski predsednik in zunanji minister dr. Stojadinović pa pride šele 30. avgusta. Zunanji ministri se bodo sestali že 30. avgusta popoldne, naslednji dan bo prebrano uradno poročilo, nato pa bodo odpotovali ministri vsak v svojo prestolnico.

Predsednik češkoslovaške vlade dr. Hodža in predsednik romunske vlade dr. Tatarescu sta imela v soboto in nedeljo dva dolga razgovora v salonskem vozu vlaka, s katerim se je dr. Hodža pripeljal v Liget. O sestanku pa ni izšlo nobeno poročilo.

Predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš je imel v Olomucu govor, v katerem je med drugim dejal, da je letošnje leto v Evropi in na svetu po 1. 1933. najbolj nevarno in najbolj usodno. Povsod se kažejo novi spori in zato je potrebna čim tesnejša mednarodna vzajemnost. Trenutno spopad ni verjeten, vendar pa delajo nekatere države veliko uslugo miru, ko se oborožujejo ali pa izpopolnjujejo svoje oboroževanje.

Angleški ministrski predsednik Chamberlain bo prekinil svoj dopust in se bo za nekaj dni vrnil v London, kjer se bo udeležil konferenc, na katerih bodo razpravljali o položaju na Daljnem vzhodu.

Japonci se boje intervencije velsil in zasledujejo japonski politični krogi z veliko napetostjo razvoj diplomatskih razgovorov med Anglijo, Ameriko in Rusijo. Posebno glede Združenih držav Severne Amerike so v Tokiu zelo v skrbeh in je vzbudilo zlasti potovanje ameriškega poslanika Bighama iz Londona v Washington izredno pozornost, ker smatrajo, da namerala Roosevelt v sporazumu z Anglijo ponovno intervenirati pri japonski vladi.

Tudi vest o koncentraciji ruskih čet vzdolž mandžurske meje in potovanje maršala Blücherja v Ulan Bator zelo razburja Japonce.

Boji na Kitajskem zavzemajo vedno večji obseg. Pri Sanghaju je pričelo 7 kitajskih divizij splošno ofenzivo z namenom, da potisnejo Japonce iz mesta. Japonci pa so izkrcali pred Sanghajem 50.000 mož, da bi ustavili to ofenzivo.

Pred Sanghaj so priplule tri japonske matične ladje za letala s 106 avioni. Te ladje križarijo ob obali pokrajine Čekijang, od koder napadajo Sanghaj.

Število japonskih vojakov v Severni Kitajski cenijo na 150.000 mož. Dnevno pa prihajajo novi transporti ljudi in vojnega materiala.

Iz Peipinga poročajo, da so oddelki japonske armade zasedli Kalgan, glavno mesto pokrajine Čahar.

Japonska letala so ponovno bombardirala Nanking in je bilo pri tem ubitih in ranjenih 300 ljudi. Kitajski protiletalski topovi so sestrelili eno letalo.

Japonci so po hudi borbi zavzeli Nankovski prelaz in so se morali Kitajci umakniti s svojih razdeljanih postojank.

25 kitajskih divizij je na potu v Peiping in si bodo v Tešavu pripravili Kitajci svoje glavno oporišče za nadaljnje operacije proti Peipingu in Tienčinu.

Nemški poslanik pri generalu Francu, general Faupel je odstopil, »ker ne prenese španske klime«. Baje je bil general Faupel s svojimi nazori večkrat v opreki z vodilnimi berlinskimi krogi.

»Daily Telegraph« pa poroča iz Salamance, da je general Faupel odstopil zaradi tega, ker je vse njegove nasvete vedno kritiziral maršal Badoglio in da tudi ni mogel preprečiti, da bi v vseh nacionalističnih operacijah imel vedno glavni vpliv Italijani.

Valencijska vlada je poslala Zvezi narodov brzojavko, v kateri zahteva, naj svet razpravi o izrednem položaju, ki je nastal zaradi neprestanih napadov italijanskih pomorskih sil na španske trgovske ladje.

Iz Pariza poročajo, da se pričakuje padec Santandra že prihodnje dni. Mesto napadajo nacionalisti s treh strani in jih v naglici zgrajene utrdbe pri Torre la Vega ne morejo zadržati. Obkoljene čete se bodo morale vdati, če se jim ne bo posrečilo vagniti po morju. Santandrsko področje je že evakuirano. Kritičen položaj Santandra priznava tudi vladno vojno poročilo.

O moralnem edinstvu grškega naroda je govoril predsednik grške vlade Metaxas ob priliki otvoritve neke razstave. Pri tem je tudi poudarjal miroljubnost grškega naroda, ki pa mora imeti oporo v orožju.

Denarstvo

Ugodni poslovni uspehi podjetij Zadrugne gospodarske banke

Na občnem zboru Zadrugne gospodarske banke (o katerem smo že poročali) so bili podani tudi naslednji podatki o podjetjih, pri katerih je banka udeležena:

Stora, tovarna zaves v Št. Vidu nad Ljubljano, je v razširjenem obratu dosegla ugodne rezultate in bo izplačala 8% dividendo.

Dobro zaposlena je bila tovarna klobukov »Šešir« v Škofji Loki in bo izplačala 8% dividendo.

»Zmaj«, tovarna za galvanične elemente je dosegla enako ugoden položaj ko lani.

»Tekstilana«, tvornica svile v Kočevju se zaradi dveletne prekinitev obrata ni mogla decela uveljaviti, ker je komaj dobrega pol leta poslovala. Vse pa kaže, da se bo podjetje konsolidiralo in doseglo primerne uspehe.

Splošna stavbna družba v Mariboru je mogla povečati svoj obrat in bo izplačala 5% dividendo.

»Kristal«, tovarna brušenega stekla in ogledal v Mariboru, je mogla kriti režijske in poslovne stroške in deloma tudi odpise.

Tovarna verig v Lescah je povečala proizvodnjo in zaposlitev. Tovarna bo zaradi ugodne konjunktore zopet mogla začeti izplačevati dividendo.

Lep napredek kranjske Mestne hranilnice

Kranjski občinski odbor je na svoji zadnji seji razpravljal o zaključku Mestne hranilnice za leto 1936. in je pri tej priliki podal g. Fock kratko zgodovino razvoja in napredka zavoda. Od leta 1925. do 1930. so naložbe narastle na 50 milijonov din. Ob nastopu krize leta 1932. je bilo v raznih bankah in denarnih zavodih za 10 milijonov din naložb, ki so v celoti ali delno zamrzile. Teh naložb je danes ostalo še za 6 milijonov, kar sicer na likvidnost hranilnice ne vpliva, pač pa na obrestno mero. Zavod je danes skoraj popolnoma likviden in izkazuje kljub vsem neprilikam za leto 1934. že lastno premoženje, ki je narastlo lani na skoraj 3 milijone din, k čemer je treba prišteti še pokojninski fond.

Pri kmetih zaščiti je zavod izgubil 431.000 din in je moral žrtvovati ves lanski dobiček v znesku 434.000 din. Kljub temu pa ima danes hranilnica 2.832.000 din lastnega premoženja, neprimerno pa so vredne 1.735.000 din. Pokojninski fond lepo narašča, ravno tako tudi rezervni fond.

Bonnet sviri pred pretiranim optimizmom

Francoski finančni minister Bonnet je v nekem svojem govoru izjavil, da bodo prizadevanja za okrepitev francoskega gospodarstva zahtevala še mnogo časa in potrpljenja in da ni nič bolj škodljivo kot pretiran optimizem. Priznati pa je treba da so nastopili znaki izboljšanja. Tako so se tečaj vrednostnih papirjev v zadnjem času dvignili za 20%, vloge v hranilnicah pa so se zelo povečale. Državna blagajna je del svojih obveznosti izpolnila in bo tudi druge plačilne obveze do konca leta lahko izpolnila. Kljub vznemirljivi

barva, plešča in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pero, sušil, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

vim dogodkom na Daljnem vzhodu je ostalo francosko tržišče vrednostnih papirjev trdno. Glavno je, da se povrne notranji mir in da se nadaljuje z delom.

Plenarna seja upravnega odbora Narodne banke bo 30. t. m. Na tej seji bodo razpravljali o vprašanju reorganizacije mreže filial Narodne banke, o čemer pa bo dokončno odločil finančni minister. O sanaciji našega denarništva pa ne bodo razpravljali sedaj, temveč v jeseni, ko se vrne guverner dr. Radosavljevič z dopusta.

Vloge pri Poštni hranilnici so se dvignile v juliju (do 31. julija) na 1.133 milijonov din, proti 1.114,4 milijona v prejšnjem mesecu.

Novosadska občina bo dobila pri

Drž. hip. banki posojilo 20 milijonov dinarjev za javna dela.

Pančevska ljudska banka je imela kmečkih terjatev 34,6 milijona din in je zato zelo veliko izgubila. Vendar pa je mogla večino izgube, razen 1,4 milijona din, odpisati. Nove vloge pri banki so narasle za 8 milijonov. Bilančna vsota znaša skoraj 100 milijonov, čisti dobiček pa nekaj nad 100.000 din.

Vprašanje splitske podružnice Poštne hranilnice je definitivno rešeno in bo nameščena nova filiala v lastnem poslopiju.

Dotok zlata v Francosko banko je znašal od 5. do 12. avgusta 39 milijonov frankov.

Francoske banke so dale Kitajski banki kredit 100 milijonov frankov, ki se more povišati na 200 milijonov; kredit naj bi služil za pojačanje valutne rezerve.

Svedska banka ima deviznih rezerv za 940 milijonov kron proti 523 milijonom v lanskem letu.

Državni dolg Poljske v inozemstvu se je v 6 mesecih (do 1. IV. 1937) dvignil za 70,1 milijona zlotov na 4729 milijonov. Notranji dolg pa je narasel na 1752 milijonov zlotov.

V Grčiji je izšel zakon o strogi omejitvi izvoza deviz in je potovanje v inozemstvo brez posebnega dovoljenja prepovedano.

Zavarovalnica za ladje, ki plujejo po vzhodnem delu Sredozemskega morja, je zaradi zadnjih dogodkov zvišala londonska zavarovalnica Lloyds za 300%.

Svetovne zavarovalnice so odpovedale zavarovanje ladij in blaga za Kitajsko za naslednje primere: državljansko vojno, plenitev in stavke.

Rastoči pomen umetnih surovin

Z naraščajočim avtarkičnim prizadevanjem nekaterih držav, posebno Nemčije in Italije, je postalo tudi umetno proizvodnje surovin vedno aktualnejše. Čeprav smatrajo nekateri proizvodnje sintetičnih surovin v velikem obsegu za tehnično igrančkanje in za velik greh nad gospodarstvom, je vendar to negativno mnenje le deloma upravičeno. Gotovo se sintetični proizvodi glede kemičnih in tehničnih lastnosti v marsičem razlikujejo od naravnih surovin. Razen tega so tudi **produktijski stroški** za umetne izdelke precej višji kot pa za naravne proizvode. Kljub temu pa ni nobenega dvoma, da bodo imele pri današnjem razvoju sintetičnih surovin prav kmalu odločilni pomen za preskrbo sveta s surovinami in bodo tudi odločilno vplivale na cene svetovnih tržišč.

Treba je priznati, da so kljub vsem kritikam danes rešeni osnovni tehnični pogoji za proizvodnjo številnih surovin na umeten način, pri drugih pa so na najboljši poti, da te pogoje že v doglednem času rešijo. Bencin, ki ga pridobivajo iz premoga, je prav dober, prav tako tudi **motorno in kolesno olje**. Nemški umetni kavčuk sicer ni tako prožen kakor naravni, je pa zato mnogo odpornejši proti vročini, kislinam in oljem. Tudi novo italijansko **nadomestilo za volno** (lanital) je prav uporabno; kar pa se tiče **umetne svile**, sintetičnega dušika in še cele vrste drugih umetnih proizvodov, pa so si ti v vseh deželah priborili v gospodarskem življenju tako trdno mesto, da o njih uporabnosti ni več debate.

Nemčija je danes na najboljši poti, da se osamosvoji glede olja z veleprodukcijo iz premoga. Danes proizvaja že 50% olja na umeten način in hoče doseči do leta 1939/40. v tem popolno avtarkijo. Nemška proizvodnja **umetnih tekstilnih surovin** je presegala l. 1936. 100.000 ton in krije danes že 15 odstotkov celotne potrebe vlaken. Ta proizvodnja z državno pomočjo naglo raste in se že občutno pozna pri uvozu volne in bombaža. Proizvodnja **umetnega kavčuka** je v Nemčiji še v začetnem štadiju in znaša sedaj letno približno 1750 ton. V gradnji pa so ogromne tovarne za proizvodnjo umetnega kavčuka, nadaljnje pa se bodo gradile iz dohodka 100% uvozne carine, ki je bila letos v juniju uvedena za uvoz naravnega kavčuka. Po sedanjih računih bo proizvedla Nemčija že l. 1938. 25.000 ton umetnega kavčuka in bo dosegla l. 1941. v tem avtarkijo. V umetnem in tiskanem blagu je nemška industrija zelo napredovala, sintetičnega dušika pa pridobiva celo za izvoz.

Rusija je glede sintetičnega pridobivanja surovin na drugem mestu, izdeluje sintetični kavčuk že od l. 1932. Petletni načrt je tu izvedla v štirih letih in krije s 40 tisoč tonami polovico svoje letne porabe. Poleg te je v zadnjem času krepko napredovalo pridobivanje dušika iz zraka, pridobiva-

nje umetnih vlaken in raznih tkanin.

Italija je pospešila izdelovanje sintetičnih surovin od abesinske vojne. Lani je pričela pridobivati iz premoga bencin, krepko napreduje produkcija lanitala (volne) in umetne svile. Dušika pridobiva že dovolj. Tiskanih tkanin in sintetičnega kavčuka se je lotila z državno pomočjo.

Japonska je prehitela vse države v pridobivanju tekstilnih vlaken in tkanin. Povečala je tudi proizvodnjo dušika iz zraka in si postavila sedemletni načrt za preskrbo olja. V teh letih hoče doseči dve tretjini kritja porabe in namerava v l. 1943. pridobivati že 50% težkih olj.

Očividno odloča v umetni produkciji surovin vprašanje stro-

škov, ki so pa v državah diktature laže premagljivi. Vendar pa napredujejo umetne surovine tudi v drugih državah, tako zlasti proizvodnja dušika iz zraka. Že leta 1936. je bila izrabljena kapaciteta te industrije samo do 48%. Tudi proizvodnja drugih umetnih surovin postavlja vedno nove rekorde, predvsem v industriji vlaken, smole, tkanin, bencina, kavčuka, in sicer v vseh večjih državah. Naravno je, da napredek sintetičnih surovin zelo učinkuje na tržišča naravnih surovin. Ta vpliv utegne nevarno poostri gibanje cen. Že zaradi tega in zaradi vpliva na zaposlitev je vprašanje umetnih surovin vedno važnejše in ga ne moremo razlagati s samovoljo diktatorjev, ki sicer predvsem propagirajo proizvodnjo umetnih surovin.

Bolgarija hoče ostati agrarna država

Kako pospešuje država kmetištvo

Bolgarsko gospodarstvo se razlikuje od vseh gospodarstev v drugih podonavskih državah v tem, da se namenoma ne industrializira. To ima svoje posebne in dovolj pomembne vzroke, kajti Bolgarija je hkrati tudi najnaprednejša agrarna država z najbolje urejenim poljedelstvom. Glede njene zunanje politike ima to svojo prednost, ker Bolgarija svoje poljedelske proizvode ob vsaki priliki lahko zamenja za industrijske izdelke, ki jih uvaža iz inozemstva. Domača industrija, ki se je razvila iz male in srednje obrti, služi zgolj domači potrebi. Kakor v vseh podonavskih državah je njena tekstilna industrija na prvem mestu in zaposluje 40.000 delavcev.

Poljedelstvo goji zlasti bombaž, katerega proizvodnja dosega že 2/3 domače potrebe. Državne premije poljedelcem so bile prav učinkovite. Vendar pa nima proizvodnja bombaža veliko novih možnosti, ker večina kmetijskega prebivalstva izdeluje svojo obleko sama. Tudi na razvoj mlinske, sladkorne in usnjarske industrije vpliva nizek življenjski standard in majhna kupna moč kmetijskega prebivalstva. Njegovi dohodki so od leta 1928. padli za polovico, vendar pa se je njegov položaj zboljšal z ureditvijo kmetiskih dolgov. Veliko izboljšanje sta prinesli tudi zadnji dve dobri letini. Izkupilek teh letin pa se ne pozna toliko v konzumu kot v industriji, ki izdeluje poljedelske stroje in orodje. Zelo ugodno vplivajo na kmečko gospodarstvo tudi vaške zadruge, ki podpirajo modernizacijo poljedelstva. Stavbna obrt je našla zaposlitve v reparaturah kmečkih hiš in gospodarskih poslopij.

Inozemski kupci poročajo o vedno večjem umevanju bolgarskega kmeta za zdravstvene in kakovostne zahteve dežel, kamor izvažajo svoje blago. Država si prizadeva, da bi vzgojila poljedelca v vseh teh pogledih, t. j. v sorti-

ranju, standardiziranju in v higieni odpremi blaga in ga štiti tudi s kontrolo cen. Cene poljedelskih proizvodov so kolikor toliko svobodne, kontrolirane pa so cene industrijskih izdelkov, ki služijo modernizaciji poljedelstva. Vendar pa se industrija kljub tem oviram ne more pritoževati. Pač pa se upravičeno pritožuje zaradi prevelikih trošarin, ki so v zadnjem letu zrastle za 40 milijonov levov. Oblasti pa poudarjajo, da ščitijo industrijo s prepovedjo ustanavljanja novih konkurenčnih podjetij.

Vsekakor pa Bolgarija nikakor ne računa z industrijskim izvozom v sosednje države. Turčija in Grčija, ki sta še leta 1921. kupili 2/3 bolgarskega izvoza, sta udeleženi danes le še z 1% in njuna gospodarska politika ne kaže, da bo prišlo do kakšnega izboljšanja. Tudi Romunija in Jugoslavija sta v vsakem pogledu kvečjemu konkurentinji Bolgariji. Ker Bolgarija tudi nima dovolj lastnega kapitala, da bi ga naložila v tvegane investicije, se je zdaj dokončno omejila na modernizacijo poljedelstva, ter se odpovedala težnjam industrializacije. Vsa njena industrija naj posledje služi le poljedelstvu, v obdelavo ni predelavo poljedelskih proizvodov.

Kmetstvo, vrtnarska in rokodelska obrt si lahko od te gospodarske politike mnogo obetajo, zlasti še, ker kmetom po večini ni treba saditi novih vrst in ne potrebujejo za to nikakega posebnega pouka. Zelo je napredovala konzervna industrija, predelava sladkorne pese ter gojenje oljnih in tekstilnih rastlin. Merodajni činitelji so prepričani, da bo s časom narasla tudi domača potrošnja. Tako imenovana nova petletka predvideva med drugim tudi izobraževanje poljedelcev in pospešeno modernizacijo poljedelskih obratov.

Širite »Trgovski list«!

Zunanja trgovina

Obseg svetovne trgovine se je povečal

Po podatkih nemškega državne-ga statističnega urada se je zunanja trgovina 52 držav v drugem četrtletju 1937 proti prvemu četrtletju 1937 povečala za 11%, proti drugemu četrtletju 1936 pa celo za 34 odstotkov. Največji del povečanja gre na račun povečanega obsega in nekaj manj kot polovica na povišanje cen. Glede obsega je sedaj svetovna trgovina skoraj na višini pred svetovno gospodarsko krizo, glede vrednosti pa je še nekaj pod polovico stanja v l. 1929.

Povečanje angleške industrijske proizvodnje

Produktijski indeks Board of Trade-a izkazuje za drugo četrtletje 1937 povečanje proizvodnje za 23% proti prvemu četrtletju 1937 in za 91% proti drugemu četrtletju 1936. Najbolj se je povečala proizvodnja v kovinski industriji, in sicer za 185%. Tudi indeks proizvodnje železa, jekla in premoga je precej višji kot lani. Edino gradbena industrija zaostaja za lanko, kar je tem bolj značilno, ker smatrajo ravno gradbeno industrijo v Angliji vedno za konjunktorni barometer.

Gospodarski problemi Japonske

Z največjo pozornostjo zasledujejo washingtonski uradni krogi oficialna poročila iz Tokia, po katerih tiči trenutno Japonska v tako velikih gospodarskih težkočah, da je prav mogoče, da bi znalo to vplivati na podvig Japonske proti Kitajski.

Tako javlja trgovinski departement, da je japonska zunanje-trgovinska bilanca v letošnjem letu najneugodnejša, odkar je pred 13 leti strašni potres povzročil ogromno škodo. Po mnenju ameriških gospodarskih strokovnjakov bi bila gospodarska moč Japonske postavljena pred izredno težko preizkušnjo, če bi se konflikt s Kitajsko zavlekel. Gotovo pa je, da je tokijska vlada odločena in pripravljena rešiti novo nastale probleme s prislilnimi naredbami in polavtarkičnimi ukrepi, kakor jih v zadnjem času prakticirajo tudi nekatere evropske države. Uvoz iz inozemstva še vedno raste, s čimer se manjšajo tudi zlate zaloge Japonske, ki je od letošnjega marca izvozila zlata za 270 milijonov jenov.

Japonski uvoz se je v prvem polletju 1937 proti istemu času v letu 1936. povečal za 44% in gre to povišanje predvsem na račun uvoza surovin (1320 proti 982 milijonom jenov) in polfabrikatov (458 proti 208 milij. jenov).

Nasproti temu mnenju pa poudarjajo drugi, da se je tudi Italiji v abesinski vojni posrečilo premagati gospodarske težkoče in da bo tudi Japonska prebrodila krizo s tem, da bo — sicer prikrito — prevladala gospodarska bremena na ljudstvo.

Avstrija je prevzela prvo partijo naše pšenice, in sicer 200 vagonov. Plačilo se je izvršilo v avstrijskih šilingih. Skupno bomo izvozili letos v Avstrijo 5000 vagonov pšenice.

Pogodba o državnih subvenciji parobrodni družbam bo potekla koncem marca 1938. Na podlagi te pogodbe je država podpirala naše parobrodne družbe s 50 milijoni din letno.

Romunija plačuje premije za izvoz pšenice, in sicer 3000 lejev za vagon. Ta premija se plačuje za enkrat samo za tisto pšenico, ki je bila zaključena po 12. avgustu in ki se bo izvozila v avgustu.

Mednarodni kartel koksa, ki mu pripadajo Anglija, Nemčija, Holandija, Belgija in Poljska, je organiziral v Bruslju poseben kontrolni urad za izvoz koksa. Ta urad bo dodeljeval izvozne kvote in kontroliral cene koksa na svetovnih tržiščih.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju Sitarja Petra, bivšega trgovca na Jesenicah. Prvi zbor upnikov pri Okrožnem sodišču v Ljubljani dne 1. septembra 1937 ob 9. Oglasitveni rok do 30. septembra. Ugotovljeni narok pri imenovanem sodišču dne 14. oktobra 1937 ob 9. uri.

Ustavljeno je poravnalno postopanje v zadevi Lončarja Franca, gostilničarja v Cerknici, ker je poravnalni dolжник umaknil poravnalni predlog pred poravnalnim narokom.

Končano je poravnalno postopanje dolžnika »Kmečki magazin« družba z o. z. v Ljubljani.

Dobave - licitacije

Dne 11. septembra bo pri upravi policije v Ljubljani licitacija za nabavo uniform za drž. policijsko stražo v Ljubljani.

Dne 25. septembra bo v tehničnem oddelku kralj. banske uprave v Banjaluki licitacija za napravo stalnega mostu preko reke Une v Bosanskem Novem.

Nabava čevljev

Direkcija pošte v Ljubljani razpisuje drugo pismo licitacije za dobavo 604 parov čevljev. Licitacija bo dne 23. avg. t. l. ob 11. uri v pisarni ekonomskega odseka, Sv. Jakoba trg št. 2.

Najkasneje do desetih na dan licitacije se mora položiti 5% kavcija v pisarni direkcije pošte v Ljubljani, soba št. 41. Pogoji se lahko vpogledajo in kupijo po din 30.— v pisarni podpisane direkcije.

Šolskim upraviteljstvom

Letošnji jesenski ljubljanski velesejem od 1. do 12. septembra bo obsegal razstave industrije in obrti, izdelke naših pohištvenih mojstrov, razstavo male domače obrti, razstavo »Zivalec«, etnografsko-misijonsko razstavo »Indija« ter veliko jubilejno razstavo slovenskega novinarstva. Ta razstava bo prirejena v proslavo 140letnice Vodnikovih »Lublskih Novic« ob 30letnici organizacije slovenskih poklicnih novinarjev in bo dajala jesenskemu ljubljanskemu velesejmu glavno obeležje. Razstava bo obsegala 4 paviljone z glavnimi panogami novinarstva, torej s pisanimi in tiskanimi novinami, z novinami v podobi, z govornimi in petimi novinami ter z novinami v živi sliki. Na razstavi bo izhajal poseben dnevnik, urejevan in tiskan pred očmi obiskovalcev razstave. Obiskovalci bodo videli tudi vse reprodukcije tehnik. Skratka, razstava bo pokazala ves razvoj našega novinarstva od najstarejših časov do današnjih dni, s poročevalstvom in vsemi pripomočki, da bo poučna in zanimiva za vse sloje prebivalstva. Tako bo ogled našega letošnjega velesejma tudi za šolsko mladino zelo poučen, zanimiv in koristen. Zato šolskim vodstvom nujno priporočamo, da mladino pripeljejo na velesejem, da si vse to ogleda.

Na gospodinjski razstavi

Zveze gospodinj na jesenskem velesejmu bo prav mnogo vselega, zabavnega in privlačnega. Igrački nič koliko, pravih ameriških z znamko »Made in Jugoslavije«, ki jih že poznajo ameriški otroci, a naši jih bodo prvi videli, lutkovno gledališče, veseli in čemerni obrazi naših malih. Deklice in dečki, ki bodo prihajali v spremstvu svojih staršev, se bodo lahko poskušali v gospodinjskih in drugih spretnostih. Resnično bodo lahko kuhale in likale naše male na električnih rešojih in s prav takimi likalniki, a mamice bodo našle mnogo poučnega in tu-

di oni, ki krmarijo v naši državi, ako bodo hoteli.

Umetnostna razstava slovenskih likovnih umetnikov bo dobila na letošnjem jesenskem ljubljanskem velesejmu svoj prostor v posebnem oddelku. Umetnostne razstave na ljubljanskem velesejmu vedno vzbujajo zanimanje obiskovalcev velesejma.

Tekmovanje harmonikarjev za prvenstvo Jugoslavije in prehodni

Zanimivosti z razstave slovenskega novinarstva

Na jesenskem ljubljanskem velesejmu od 1. do 12. septembra bodo prednjačili naši novinarji s svojo obsežno in zanimivo razstavo slovenskega novinarstva. Razstava bo nameščena v petih razstavnih zgradbah. Častno predsedstvo ji tvorijo gg. ministri dr. Anton Korošec, dr. Albert Kramer in dr. Fran Kulovec. Razdeljena bo v tri glavne skupine novinarstva: prikaz in razvoj naših pisanih in tiskanih novin. Novine v podobi, govornice in pete novine. Novine v živi sliki. Ogromno gradivo bo prikazano tako zanimivo in živo, da bo presenečen slehern obiskovalec. Mnogo prostora bo posvečeno kulturnozgodovinskemu razvoju slovenskega novinarstva in njegovih predhodnikov ter prikazu vsega današnjega novinarstva in slovenskega novinarja s stanovske in socialne strani. Stara tiskarna in stara papirnica bosta poživljali ta oddelek. Tudi znanstveni statistiki novinarstva bo dodeljen lep prostor. Poseben oddelek je določen za razstavo naših novin v inozemstvu in za tujejezičen tisk v Sloveniji. Posebne oddelke bodo izpopolnjevali delavski tisk, kmetijski tisk, ženski tisk, mladinski in dijaški tisk, nabožni tisk, nacionalni tisk, tujkoprometni tisk itd. — Oddelek za poročevalstvo bo opremljen s krasnimi nazornimi grafikoni, slikami in modeli. Naj omenimo samo kompletno radiooddajno postajo na kratke valove, ki bo v obratu, aparaturo za prenos slik v daljavo, Hellove aparate za brezžični daljnopis, Siemensov daljnopis, model svetovne poročevalske službe itd. V oddelku za poročevalstvo bo zastopana tudi ljubljanska radijska oddajna postaja s

pokal za leto 1937/1938. bo letos v nedeljo dne 12. septembra na ljubljanskem velesejmu.

Zveza gospodinj se bo na jesenskem velesejmu podala v kraljestvo otroka, da mamice in njih male razvedri in še obenem malo pouči. Saj je toliko lepega, zanimivega v življenju otroka, osrečimo to življenje, dajmo mu mladost, ki mu bo za vse življenje vever kažipot.

studijem in ojačevalno napravo v obratu. Zanimanje bo vsekakor vzbujalo opremljeno uredništvo in moderna tiskarna. Tu bo urejevan in tiskan pred občinstvom dnevnik, ki bo izhajal na velesejmu. Pa tudi uprava lista in ekspedit bosta na razstavi nazorno prikazana. V posebnem paviljonu bodo prikazane novine v podobi. Predvsem bodo obiskovalci tu spoznali zgodovino naše ilustracije in grafike sploh, od najstarejših časov pred Trubarjem do današnjega dne. Da bo pa tudi v tem paviljonu polno življenja in gibanja, poskrbe naši grafiki, ki bodo obiskovalcem kazali vse tehnike od lesoreza in bakroreza do litografije in fotokemičnih reproduktivnih procesov. Pred gledalci bodo risali, rezali, gravirali, jedkali in tiskali. V tem oddelku bo nameščena tudi moderna klišarna v obratu, razstava karikaturne in fotografske razstave. Naj omenimo še krasne razstave, ki jih pripravljajo naše tiskarne in založništva. V posebnem paviljonu bomo poslušali govornice in pete novine ter gledali poročila v živih slikah. Vsak dan bodo tekli filmski žurnali, poučni filmi o novinarstvu in tisku, prav tako pa tudi filmi z našimi dogodki. Zelo zanimive bodo tudi ustmene novine, kjer bomo osebno spoznali naše najpomembnejše novinarje, pete novine s starimi, veselimi pesnicami o razburljivih dogodkih bo pa prepeval oktet akad. pevskega zbora z dobrimi solisti. Novinarske razstave se ne da opisati, treba jo je videti. Čeprav so novine samo mrtev papir, vendar bo ta razstava vsa pestra in živa.

Doma in po svetu

Nj. Vis. knez namestnik Pavle je sprejel na Brdu v ponedeljek v avdienci prometnega ministra dr. Spaha.

Poslanik češkoslovaške republike dr. Girs se je mudil v Ljubljani in se pri tej priliki sestal s prijatelji in sodelavci iz češkoslovaške jugoslovanske lige.

V upravnem odboru agencije »Avale« v Beogradu je bil izvoljen med drugimi tudi dr. Fran Kulovec.

Že več dni se mudil na Bledu svetovno znani ruski operni pevec Fedor Šaljapin.

Za razširjenje ljubljanske postaje je odobril prometni minister kredit 3.040.589 din. S tem zneskom naj bi se odkupilo zemljišče za razširitev ljubljanskega kolodvora.

Za kemijski institut v Ljubljani je odobril finančni minister kredit 100.000 din, za nabavo inventarja in materiala.

Na učiteljskem kongresu v Skoplju je bil pri volitvah novega odbora izvoljen za predsednika ponovno Ivan Dimnik. Za opozicijsko listo je glasovalo 113 delegatov.

Stavka tekstilnih delavcev v Leskovcu je končana in je bila sklenjena kolektivna pogodba. Stavkalo je 1000 delavcev od 28. julija.

Po provizornih podatkih splošne državne statistike je doseglo število prebivalcev Jugoslavije 15 milijonov 174.000 duš.

Izvoz orehovega lesa je prepovalen v drinski banovini od 15. septembra dalje.

Generalna skupščina italijansko-jugoslovanske trgovinske zbornice je bila na Sušaku.

Seja turške vlade je bila takoj po povratku Kemala Atatürka za manevrov, ki so bili v Trakiji. Na seji so razpravljali o položaju zaradi novih torpednih napadov na tuje trgovske ladje v Dardanelah.

Švedski zunanji minister Sandler je prišel z letalom v Varšavo na uradni obisk. Iz Varšave bo odpotoval še v Krakov, nato pa v Berlin.

Poslanik ameriških Združenih držav v Londonu Bingham je bil nujno pozvan v Washington, kjer bo poročal Rooseveltu o mednarodnem političnem položaju.

Münchenski nadškof Faulhaber je v neki pridigi dejal, da gre zdej v Nemčiji za to, da se sleherna krščanska vera in cerkev zatre. Katoliško vero pa so proglasili narodni socialisti za največjega sovražnika nacistične države.

Pet atentatorjev na portugalskega predsednika Salazarja je aretirala lisbonska policija.

Strahno razdejano je povzročila v Šanghaju bomba, ki je padla na nebotičnik v mednarodni koncesiji in se razpočila sredi poslojpa. V nebotičniku se nahaja velika trgovska hiša »Singer House«, ki je bila ravno v trenutku, ko ga je zadela bomba, polna obiskovalcev. Učinek eksplozije je bil strašen in je bilo ubitih nad 300 oseb, mnogo pa je bilo ranjenih. Poslojpa je tako razdejano, da ga bo treba podreti.

Glavni cilj Japoncev je zaenkrat, da čimprej uničijo kitajsko letalstvo. Doselej so uničili baje že 150 kitajskih letal.

Admiral Kokoši je izjavil poročevalcu Hearstovega koncerna, da se bori sedaj v prvih vrstah le okrog 1000 japonskih borcev proti 10krat močnejši kitajski vojski in da se čudi, da Kitajci pri tolikšni premoči niso imeli uspeha s svojo

ofenzivo. Priznal pa je, da je kitajsko letalstvo zelo napredovalo.

Norman Ebbut, iz Nemčije izgnani dopisnik londonskega »Timesa«, je prišel v London.

Mednarodna razstava mlečne industrije je bila otvorjena v Krolvi operi v Berlinu.

Dva avionska motorja so ukradli iz laboratorija v Norbitonu pri Londonu. Gre za dva nova motorja najnovejše konstrukcije in zato mislijo, da so tatvino izvršili špijoni kake tuje velesile.

V Antverpu so se uprli rezervisti, ki so bili pozvani na orožne vaje. Do upora je prišlo zaradi komunistične propagande enega izmed vpoklicanih rezervistov.

Strahovita vročina vlada v New Yorku, kakršne ne pomnijo že 50 let. V sencih so beležili 39° Celzija.

Kmetiška desetdnevna stavka, ki so jo proklamirali opozicijski kmetje in ki se bo jutri končala, se je v zadnjih dneh zelo poostila. V mnogih krajih je prišlo do spopadov med stavkajočimi kmeti in stavkajočimi. Kmetje strogo kontrolirajo vse ceste in uničujejo vsa živila, ki jih hočejo na skrivaj izvoziti, tako da je preskrba z živilom v posameznih mestih kot n. pr. v Krakovu, Lodžu in Poznanju ogrožena. Oblasti so zaradi tega podvezle proti stavkajočim kmetom najstrožje ukrepe. V Hladovi je prišlo do spopada med 10.000 kmeti in orožniki, ki so uporabili orožje in je bilo ubitih 10 kmetov, 20 pa hudo ranjenih.

Nemška smodnišnica je zletela v zrak v Zellu na Hanoverskem. Med gašenjem je nastala nova eksplozija, ki je ubila 12 gasilcev, ranila pa 67 delavcev.

Neznana letala so napadla v bližini Korsike angleški parnik »Nami Julia«, ki je plul v francosko luko Port Vendres.

Redna letalska proga Bukarešta-Varšava je bila pred dnevi otvorjena.

Veliki angleški hidroavion »Caledonia« je v drugem poletu preko Atlantskega oceana preletel progo v rekordnem času 11 ur in 13 min.

Na zapuščeni otoku med Novo Zelandijo in Južno Ameriko je izkrcala angleška križarka »Leandro« tri oddelke mornariških strelcev, ki so vzeli otok v angleško posest. V Združenih državah vlada zaradi tega precejšnje razburjenje, ker smatrajo to obtožbo za svojo.

V aleksandrijski luki se je potopil izletniški parnik zaradi preobremenjenosti. Izgleda, da je zahtevala nesreča veliko število človeških žrtve in je doslej morje naplavilo 13 trupel.

Novo italijansko oklopnico »Littorio« so spustili v Genovi v morje. Oklopnica je istega tipa kot nedavno zgrajena »Vittorio Veneto« in ima 35.000 ton.

Kongres »Trade Uniona« bo 6. septembra v Norwichu. Angleški levičarski listi se mnogo bavijo s tem kongresom in trdijo, da bo ena glavnih točk kongresa razprava o položaju v Španiji.

Za gradnjo angleške vojne mornarice bo angleška vlada v kratkem zahtevala dodaten kredit 50 milijonov funtov.

Skoda, ki je nastala zaradi obsejaljenja, zračnega bombardiranja in požarov na imovini tujcev v Šangaju in drugod, cenijo na pol milijarde šanghajskih dolarjev (7 milijard din).

Med Sovjetsko Rusijo in Mandžurijo so prekinjeni odnosi zaradi postopanja mandžurskih oblastí proti ruskim konzulom.

Jesenski manevri bolgarske vojske bodo od 26. septembra do 3. oktobra v vzhodni Bolgariji.

Pri velikih francoskih zračnih manevrih, ki so bili v južni Franciji, je sodelovalo 600 avionov.

Dopisnik lista »Ašalus« poroča iz Berlina, da želi Nemčija ostati strogo nevtralna, v kolikor gre za čisto kitajsko-japonski spor, nastopila pa bo v skladu z nemško-japonskim protisovjetskim dogovorom vselej, kadar se bo pokazal sovjetski vpliv na severnem Kitajskem. Značilno pa je, da je dobil nemški tisk po poročilu lista »Sugaj« od propagandnega ministrstva navodilo, da naj predvsem prinaša vesti iz Tokia, vesti iz kitajskih virov pa naj prinašajo listi čim manj.

Brzovlak Budapest-Reka je zavozljal na potaji Kaposvar v tovrni vlak. Pri tem je bilo ranjenih 8 oseb.

Winston Churchill je objavil v »Evening Standardu« odprto pismo (nemškimi) narodnim socialistom. Churchill, ki bo vložil v tej zadevi tudi interpelacijo v spodnji zbor, pravi v pismu, da so nemški narodni socialisti ustanovili v vsej Angliji tajne organizacije, katere člani so dolžni prinašati informacije v nek centralni urad.

General Franco je napovedal v not, ki jo je izročil Angliji, da bo tudi v bodoče njegove ladje popile vsako tujo ladjo, ki bo na

sumu, da prevaža vojne potrebščine za valencijsko vlado, ne glede na to, ali bodo zadele nanjo na odprtem morju ali ne.

Angleški poslanik pa je opozoril Franca, da bodo angleške vojne ladje brez opozorila takoj streljale na vsako tujo ladjo, ki bi napadla kako angleško trgovsko ladjo. Slična novodila so dobile iz Pariza tudi francoske vojne ladje.

Muslimane poziva na »sveto vojno« proti židom letak, ki pravi, da so židje sovražniki Arabcev in da zahteva koran njihovo iztrebljenje.

Veliki pomorski manevri angleške mornarice bodo od 2. do 22. oktobra v vzhodnem delu Sredozemskega morja. Oporišče brodograja bo v Aleksandriji.

Avstralska vlada bo zgradila tovarne za orožje in municijo, tako da bo glede tega neodvisna od uvoza. Izdelovala bo tudi strojnice tipa Brenn, ki so češkoslovaški patent.

Hiša bodočnosti

Na prihodnji svetovni razstavi v New Yorku bodo pokazali tudi hišo bodočnosti. Hiša bo v celoti zgrajena iz stekla ter ne bo imela prav nobenih oken. Pisane preproge, s katerimi se bodo mogle z enim samim prijemom pokriti vse stene, bodo zadrževale premočno luč od notranjih prostorov. Vsa vrata se bodo električno zapirala in odpirala, da ne bodo potrebne nobene ključavnice in nobeni ključji. Postelje bodo pnevmatične. Vse žimnice bodo iz kavčuka ter se bodo zvečer napolnile z zrakom, čez dan pa se bo zrak zopet iz njih izpuštil. Ker ne bo imela hiša nobenih oken, bo na vrhu hiše centralna ventilacijska naprava, ki bo čistila zrak, ga sušila ali napolnila z vlago, če bi bilo to potrebno. Odpadkov ne bo nič več treba izvažati iz hiš, ker se bodo s posebnim postopanjem spreminjali v plin.

Rekordna petrolejska proizvodnja

V prvem polletju 1937 je znašala po podatkih revije »Oil and Gas Journal« svetovna proizvodnja nafte 979'9 milijona sodov (po 159 litrov), dočim je znašala lani v istem času proizvodnja nafte 875'6 milijona sodov. Povečanje znaša torej 104'3 milijona sodov, ali 12%. Samo 4 od 20 največjih svetovnih proizvajalcev nafte zaznamujejo padec, in sicer Romunija, Britska Indija (Burma), Poljska in Nemčija. Največji proizvajalnik so še vedno Združene države Severne Amerike, ki so proizvedle 619'2 milijona sodov nafte, to je 63'2% celotne svetovne proizvodnje. Na drugem mestu je Sovjetska Rusija, na tretjem pa Venezuela.

Radio Ljubljana

Četrtek, dne 26. avg. 10.00: Otvoritev II. vseslov. pedološkega kongresa — 12.00: Godbe na pihala (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Radijski orkester — 14.00: Vreme, borza — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30: Savez sokola kraljevine Jugoslavije — 19.50: 10 minut zabave — 20.00: Stari biseri vesele glasbe (ork., plošče) — 20.10: Zgodovinsko ozadje slov. narodne pesmi, II. predavanje, dr. Ivan Grafenauer — 20.30: Pesnice ljubavne, pesmične zabavne (Jožek in Ježek) — 21.00: Prenos slavnostnega koncerta o priliki otvoritve II. vseslovanskega pedološkega kongresa — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Radijski orkester.

Petek, dne 27. avg. 12.00: Slovenske pesmi (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme, borza — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored — 19.30: Nac. ura: »Fer plej« (Miroslav Dobrin) — 19.50: Novice iz izseljeniških krogov — 20.00: Heller: Češka beseda — 20.10: Uporaba mleka v gospodinjstvu (ga. Ivanka Velikonja) — 20.30: Citre solo, g. Vilko Skok — 21.15: Dueti: klavir in harmonija (gdč. Melija Gnježda in g. Dimitrij Kaškarov) — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.30: Angleške plošče.